

Paraša: Va-jišlach

7 458 písmen

1 976 slov

153 veršů

237 řádek

1 micva

וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצְרֹךְ לוֹ וַיַּחֲזֵק אֶת־הָעַם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְאֶת־הַצֹּאֵן
וְאֶת־הַבָּקָר וְהַגְּמָלִים לְשָׁנֵי מַחְנוֹת: וַיֹּאמֶר אֶם־יָבֹא עִשָׂו אֶל־
הַמַּחֲנֶה הָאֶחָת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפִלִּיטָה:

To Ja'akova převelice vyděsilo a tísnilo, a proto rozdělil lid, který byl s ním, a brav a dobytek a velbloudy do dvou táborů. Řekl si: Přejde-li Esav k jednomu táboru a pobije ho, zbývající tábor unikne.

Sidra pro tento týden: Va-jišlach**1. alija (Be-rešit 32:4–13)**

Ja'akov vyšle své posly k Esavovi se vzkazem, že se vrací domů a nabízí Esavovi smír. Poslové se vrátí se zprávou, že se blíží Esav a s ním zhruba 400 mužů. Ja'akov z obav před možným konfliktem rozdělí svůj tábor na dvě části a prosí Boha, aby ho z této situace zachránil.

2. alija (32:14–30)

Ja'akov ze svých stád vybere dary pro Esava. Večer Ja'akovova rodina překročí potok Jabok a on zůstane sám. Zápasí až do úsvitu s neznámým mužem. Onen muž Ja'akova sice nepřemůže, ale poraní jeho kyčel. Ja'akov muže odmítne propustit, dokud od něj nedostane požehnaní. Muž se nejprve zeptá na jméno. Když se neznámému Ja'akov představí, dozví se, že odted' nebude Ja'akovem, tedy „úskočným“, ale Jisra'elem, protože zápasil s Bohem i lidmi a obstál. Poté mu požehná.

MICVA: Kvůli Ja'akovovu zranění ischiatického nervu je zakázáno jíst tuto část těla i z košer zvířat (gid naše).

3. alija (32:31–33:5)

Esav se přiblíží k Ja'akovovu táboru. Ja'akov vyjde svému bratru vstříc a sedmkrát se mu ukloní. Zároveň rozestaví své syny a ženy podle pořadí, kdy nejprve jdou synové obou služebnic Zilpy a Bilhy, poté jdou synové Lei a nakonec jde Rachel s Josefem. Esav Ja'akova obejmě, políbí a bratři se usmíjí.

4. alija (33:6–33:20)

Ja'akov představuje svou rodinu Esavovi. Esav nejprve odmítá Ja'akovův dar, neboť má všeho dostatek, ale nakonec jej přijímá. Esav navrhuje, aby s Jákobem šli společně, ale Ja'akov odmítá, protože žije s rodinou a stády, Esavovi by nestačil. Esav poté odchází do Seiru a Ja'akov se vydává na místo zvané Sukot, odtud pak do Šechemu.

Pokud byl Esavův úmysl opravdu se usmířit, proč šel Ja'akovovi vstříc v čele ozbrojeného oddílu?

5. alija (34:1–35:11)

Ja'akov se utáboří před Šechemem, kde zakoupí půdu pro své ležení. Ja'akovova dcera Dina se jde podívat do Šechemu, kde ji unese a znásilní Šechem, syn místního vládce Chamora. Šechem se ale do Diny zamiluje a chce si ji vzít za manželku. Chamor žádá o Dinu pro svého syna. Nabídne Ja'akovovi společenství a řadu výhod, které vyplnou ze

spojení obou rodů. Ja'akovovi synové jsou ale pobouřeni Šechemovým chováním a naplánují pomstu. Řeknou Chamorovi, že spojení obou rodů přichází v úvahu pouze tehdy, pokud se všichni muži ze Šechemu nechají obřezat. Chamor a Šechem souhlasí a všichni muži města jsou obřezáni. Třetího dne, když jsou v největších bolestech, Šimon a Levi zaútočí na město a celou mužskou populaci, která se nemůže bránit, vyvraždí. Dinu odvedou zpátky do tábora a město vyrabují. Ja'akov s počínáním svých nesouhlasí a obviní je, že se kvůli masakru proti němu spojili okolní národy. Synové si za svým počínáním stojí a prohlásí, že s jejich sestrou nemá nikdo právo takto nakládat. Bůh se Ja'akovovi zjeví a nařídí mu jít do Bejt Elu, aby tam postavil oltář na stejném místě, kde Ja'akov kdysi nocoval na útěku před Esavem. Bůh rovněž potvrdí změnu Ja'akovova jména na Jisra'el. Na okolní národy padne hrůza a neodvážejí se proti Ja'akovovi vystoupit.

O Dině od té doby už v Tóře neslyšíme. Co se s ní stalo?

6. alija (35:12–36:19)

Země okolo Bejt Elu je přislíbena Ja'akovovi a jeho potomkům. Ja'akov odchází z Bejt Elu po efratské cestě a Rachel umírá při těžkém porodu. Svého syna nazve Ben Oni (syn bolesti), avšak Ja'akov změní jeho jméno na Binjamin (syn pravice). Reuvenova aféra s Bilhou (doslova se uvádí, že „s Bilhou ležel“, podle některých komentátorů jen protestoval proti tomu, že se Ja'akov přestěhoval do stanu Bilhy). Po narození Binjamina přichází výčet všech Ja'akovových synů a jejich matek. Ja'akov přichází do Hebronu k Jicchakovi, který umírá ve věku 180 let. Esav a Ja'akov ho pohřbí v Machpele. Následuje výčet Esavových potomků a náčelníků Edomu.

Čím se Binjamin liší od svých bratrů? Co víte o jeho budoucnosti jako praotce a kmene?

7. alija (36:20–36:43)

Zde nacházíme druhou část výčtu Esavových potomků, náčelníků jednotlivých Esavových kmenů a králů Edomu, kteří byli králi a vládli Seiru a Edomu dávno předtím, než měl své krále i Izrael.

Haftara (Ovadja 1:1–21)

Haftara z knihy proroka Ovadjí hovoří o Edomu a Esavovi – Esavovi/Edomu jsou připomínány všechny věci, kterých se proti Ja'akovovi dopustil, a trest, který ho čeká. Jisra'el a jeho potomci nakonec zdědí nejen Sion, ale i Esavovu zemi.

Esav a Ovadja

Prorok Ovadja patřil mezi proroky v severoizraelském království. Tradice ho ztotožňuje s Ovadjou, služebníkem hřišného krále Achaba, kterého zmiňuje 18. kapitola 1. Knihy královské. Achab byl hřišný panovník a jeho manželka Jezabel ještě hřišnější, přesto je zmíněno, že správce domu „Ovadja se převelice bál Hospodina.“ Ostatně jméno Ovadja neznamena nic jiného než „služebník Hospodinův“. Talmud (Sanhedrin 39b) přináší následující příběh:

Achab se otázal svého správce Ovadjí: „O Ja'akovovi je psáno: ‚Lavan mu ale řekl: Nenalezl bych milost v tvých očích, prosím? Hádala jsem správně a Hospodin mi kvůli tobě požehnal.‘ (Be-rešit 30:27) O Josefovi je psáno: ‚Žehnal Hospodin kvůli Josefovi Egypťanovu domu.‘ (Be-rešit 39:5) Ale můj dům požehnaný nebyl. Možná, že se dostatečně Boha nebojíš!“ Okamžitě se ozval Boží hlas a řekl: „Ovadja se převelice bál Hospodina.“ Avšak Achabův dům požehnaný nebyl hoden.

Jen samotná bohobojnost ale podle našich učenců nestačila na to, aby se člověk stal prorokem. Jak podotýká Kli Jakar, v Jisra'eli se našlo mnoho bohobojných, a přesto se všichni nestali proroky. Důvod, proč si Ovadja vysloužil postavení mezi neví'im, ležel někde jinde.

Rabi Jicchak říká: „Z jakého důvodu si Ovadja zasloužil prorocství? Za to, že skryl sto proroků v jeskyni, jak je řečeno: ‚A stalo se, že když Jezabel pobíjela Hospodinovy proroky, vzal Ovadja sto proroků, a ukryl je, po padesáti mužích v jeskyni, a krmil je chlebem a vodou‘ (1 Kr 18:4).“

Proč je výslovně zmíněno, že je ukryl „po padesáti mužích v jeskyni“? To je nemohl schovat všechny v jedné jeskyni? Rabi Elazar říká: „Naučil se to od Ja'akova, jak je řečeno: ‚Řekl si: Přijde-li Esav k jednomu táboru a pobije ho, zbývající tábor unikne.‘

(Be-rešit 32:9). Ovadja se z toho poučil a rozdělil proroky, a tím zmínil nebezpečí.“

Zde se příběh biblického Ovadjí spojuje s příběhem z dnešní paraši. A na tento výklad navazuje i další, který propojuje správce Achabova domu, Ja'akovův strach z Esava a proroka z haftary pro tento týden:

Ve verši se píše: „Vidění Ovadjovo. Tak pravil Hospodin, Bůh, o Edomu, zvěst jsme od Hospodina slyšeli a posel byl s poselstvím k národům vyslán. Zvedněte se a povstaňte k válce proti němu!“ (Ovadja 1:1). Gemara se ptá: Proč zrovna Ovadja prorokoval o Edómu? Rabi Jicchak říká: „Svatý, budiž požehnaný, řekl: Nechť jde Ovadja, který bydlí mezi dvěma bezbožníky, Achabem a Jezabel, ale nepoučil se z jejich činů, a prorokuje o Esavovi, bezbožném, praotci Edómu, který žil mezi dvěma spravedlivými, Izákem a Rebekkou, ale také se nepoučil z jejich činů.“

Efrajim Mikša'a, student rabiho Meira, řekl jeho jménem: „Ovadja byl edomský konvertita – proto měl prorokovat ohledně Edomu. Však se také mezi lidmi říká: Z lesa pochází i topůrko od sekery, které se pak do lesa vrací, aby jej pokácelo.“

Potomek Edómu byl shledán nejvhodnějším kandidátem, aby prorokoval jeho pád. Tento motiv se v židovské tradici mnohokrát opakuje. Ovadjovo prorocství je krátké, úderné a tvrdé – je to nejkratší kniha v Tanachu. V jednadvaceti verších prorok vylije veškerý svůj hněv a hořkost na svůj bývalý domov. V Ovadjově prorocství je tak cítit i náznak smutku, avšak není to smutek, který vede k depresi a apatii, ale který člověka žene ke zlepšení sebe samotného. Stejně jako Ja'akov musel sestoupit na dno svých nejděsivějších obav a strachů, než se setkal se svým bratrem, musel si i Ovadja projít strachem a obavami, než předstoupil před své bratry s prorocstvím, které ohlašovalo trest za to, jak se chovali.

